

Nr 142.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående
upplåtelse af vissa områden till Kiruna municipalsam-
hälle; gifven Stockholms slott den 29 mars 1912.*

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva, att dels vissa, i en af ingenjören Allan Lenander den 21 februari 1910 upprättad beskrifning förtecknade områden, med undantag af kvarteret nr 21, och dels en mellan Luossavara-Kirunavara aktiebolags område och statens järnvägars område löpande brandgata om 16,110 kvadratmeter, allt i Kiruna municipalsamhälle, må till samhället upplåtas med äganderätt utan lösen, dock utan rätt för samhället att af nuvarande eller blifvande tomtägare uttaga ersättning för sålunda upplåten mark.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Axel Schotte.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29
mars 1912.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSSVÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Chefen för civildepartementet, statsrådet Schotte anförde:

På framställning af Kungl. Maj:t beslöt 1899 års Riksdag, att vissa, å en af dåvarande geologen vid Sveriges geologiska undersökning Hjalmar Lundbohm upprättad karta med gröna gränslinjer utmärkta samt med litt. X och X¹ betecknade områden af den vid afvittringen i Jukkasjärvi socken till kronopark afsatta mark finge, med undantag af den del af området X, som för järnvägens behof erfordrades, samt den mark i öfrigt, Kungl. Maj:t funne böra för

något allmänt behof undantagas, från kronans mark afskiljas för att, fördelade i tomter, för bebyggande upplåtas åt enskilda med äganderätt. Därvid skulle iakttagas, bland annat, att förslag till köpeskillning för de särskilda tomterna skulle uppgöras af vederbörande revirförvaltare och en af Kungl. Maj:ts befallningshafvande utsedd person, hvarvid särskildt värde borde åsättas å tomt befintlig skog och särskildt värde själfva jorden; att tomt därefter finge af Kungl. Maj:ts befallningshafvande till pris, motsvarande minst den på nämnda sätt föreslagna köpeskillningen, upplåtas till den, som hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande anmälde sig till erhållande af sådan tomt och därvid erlade värdet för å tomten befintlig skog jämte en femtedel af köpeskillningen för jorden, samt att köpeskillningarna för ofvannämnda tomter finge, efter afdrag af kostnaden för den regleringsplan jämte beskrifning, som kunde komma att öfver områdena upprättas, tills vidare och intill dess annorlunda kunde varda af Kungl. Maj:t bestämdt, användas till bestridande af sådana utgifter, som funnes erforderliga för områdets behöriga ordnande, samt för sådant ändamål till en början och innan municipalsamhälle på platsen bildats, af Kungl. Maj:ts befallningshafvande disponeras för att, när municipalsstyrelse komme till stånd, omhändertagas af denna.

I enlighet med detta beslut har den 26 maj 1899 nådigt bref utfärdats.

För bebyggande af det blifvande samhället upprättades sedermera en regleringsplan, därå vissa områden undantogos för gator, torg och allmänna platser. Denna plan fastställdes af Kungl. Maj:t den 27 april 1900.

Sedermera har Kungl. Maj:t den 28 februari 1908 fastställt stadsplan för samma område.

I skrifvelse den 31 mars 1910 har nu municipalstyrelsen i Kiruna, på grund af densamma af municipalstämman lämnadt uppdrag, hemställt, att den inom municipalsamhället befintliga, kronan tillhöriga mark, som är afsedd för gator, torg, allmänna platser och reserverade områden, äfvensom brandgatan mellan Luossavara-Kirunavara aktiebolags område och järnvägen måtte med äganderätt upplåtas till Kiruna municipalsamhälle utan lösen, dock utan rätt för samhället att sedermera uttaga ersättning af nuvarande tomtägare eller af dem, till hvilka tomter framdeles komma att upplåtas.

Tillika har styrelsen åberopat en af ingenjören Allan Lenander den 21 februari 1910 upprättad beskrifning öfver de områden, samhället

Ansökning
af Kiruna
municipal-
samhälle.

önskar få på sig öfverlättna. Enligt denna beskrifning med tillhörande karta utgör arealen af nämnda områden tillhopa 613,207.7 kvadratmeter, däraf dock 13,795 kvadratmeter sjöområde. Arealen af brandgatan utgör 16,110 kvadratmeter.

Kungl. Maj:ts
befallnings-
hafvande.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande, hvars yttrande infordrats, har till en början anført, att enligt 8 § i stadsplanelagen municipalsamhället är berättigadt att lösa den Kungl. Maj:t och kronan tillhöriga mark, som enligt regleringsplanen är afsedd till gator, torg och andra allmänna platser, samt erinrat, hurusom Kungl. Maj:t och Riksdagen medgifvit, att köpeskillingarna för tomterna å de för bebyggande af enskilda afsedda områdena finge tills vidare och intill dess annorlunda kunde varda af Kungl. Maj:t bestämdt användas till bestridande af sådana utgifter, som funnes erforderliga för områdets behöriga ordnande. Kungl. Maj:ts befallningshafvande upplyser emellertid, att de medel, som sålunda hitills influtit och för ändamålet användts, icke räckt till att fylla behofven i berörda afseende. De köpeskillingar, hvilka ytterligare äro att påräkna, komma icke att uppgå till något afsevärdt belopp, då flertalet af tomterna och nästan alla sådana med förmånligare läge redan försålts och köpeskillingarna guldits.

Det är gifvet, säger Kungl. Maj:ts befallningshafvande vidare, att ordnandet af ett samhälle sådant som Kiruna med sitt nordliga läge skall kräfva betydande utgifter, och ännu återstår härutinnan mycket att göra, som måste bekostas af samhällets innebyggare.

Det synes därför Kungl. Maj:ts befallningshafvande synnerligen önskvärdt, att tungan icke ökas med utgifter för förvärf af mark, som erfordras i och för regleringsplanens genomförande och stadsplanens ordnande i öfrigt, och Kungl. Maj:ts befallningshafvande vill på grund häraf i hufvudsak förorda nådigt bifall till den underdåniga framställningen.

Vidkommande de särskilda områden, hvilkas upplåtande i ansökningsfrågasatts, framhåller Kungl. Maj:ts befallningshafvande, att ett i ingenjören Lenanders beskrifning upptaget kvarter, nr 21, har reserverats såsom sjukhustomt. Tomten torde emellertid icke komma att af municipalsamhället tagas i anspråk för detta ändamål. Däremot lär med all sannolikhet tomten behöfvas för skolor och för sådant ändamål framdeles böra upplåtas till Jukkasjärvi skoldistrikt, som därå redan med Kungl. Maj:ts befallningshafvandes tillstånd uppfört en provisorisk skolorbyggnad. Kungl. Maj:ts befallningshafvande anser därför tomten i fråga icke nu böra till municipalsamhället upplåtas.

Tomterna nr 1, 2, 3 och 4 i kvarteret nr 75, hvilka i Lenanders beskrif-

ning betecknats såsom reserverade områden, äro icke reserverade enligt regleringsplanen; men då tillgången på lämplig tomtplats för allmänna ändamål inom samhället är ganska begränsad, anser sig Kungl. Maj:ts befallningshafvande, med hänsyn till nämnda tomters läge, böra för sin del understödja ansökningen jämväl i denna del.

På grund af hvad Kungl. Maj:ts befallningshafvande sålunda anført, har Kungl. Maj:ts befallningshafvande hemställt om nådigt bifall till ansökningen, utom hvad angår kvarteret nr 21, som Kungl. Maj:ts befallningshafvande af förut angifvet skäl anser icke för närvarande böra till municipalsamhället upplåtas.

Enligt gällande stadsplanelag åligger det samhälle att lösa mark, som erfordras för de i stadsplan upptagna gator, torg och andra allmänna platser. Kiruna municipalsamhälle skulle alltså vara skyldigt att af kronan lösa de områden, hvarom nu är fråga. Departements-
chefen.

För att få någon ledning till bedömande af dessa områdens värde har jag från Kungl. Maj:ts befallningshafvande förskaffat mig upplysning angående de priser, som enligt nådiga brefvet den 26 maj 1899 åsatts tomtmarken. Detta värde har växlat mellan 5 och 40 öre för kvadratmeter och utgör i medeltal 17 öre, oberäknadt ett obetydligt värde å skog på tomtarna.

Tomterna hafva i de flesta fall försålts till de åsatta prisen, i undantagsfall till något högre belopp.

Om från hela arealen 613,207.7 kvadratmeter afdrages dels förutnämnda sjöområde och dels det kvarter nr 21, hvars upplåtande Kungl. Maj:ts befallningshafvande afstyrkt och som enligt Lenanders beskrifning innehåller 6,305 kvadratmeter, skulle alltså värdet å återstående 593,107.7 kvadratmeter kunna beräknas till i rundt tal 100,000 kronor.

Detta värde är emellertid uppenbarligen baserat endast på municipalsamhällets tillkomst och utveckling, och det torde ligga mindre i statens intresse att göra en vinst genom stegringen af gatumarkens värde än att bidra till att väl ordnade förhållanden i samhället inträda så snart som möjligt. Därtill kommer, att det torde öfverstiga municipalsamhällets ekonomiska bärkraft eller åtminstone blifva för samhället mycket tryckande att lösa nu ifrågavarande områden.

Jag anser mig därför böra tillstyrka framställningen, därvid dock, enligt Kungl. Maj:ts befallningshafvandes förslag, kvarteret nr 21 torde böra undantagas från upplåtelsen. I det område, hvars öfverlåtande jag således föreslår, ingå äfven de i kvarteret nr 75 belägna tomtarna nr 1, 2, 3 och 4 äfvensom tomten nr 4 i kvarteret nr 56 med en areal af

tillhopa 8,613 kvadratmeter. Dessa äro enligt regleringsplanen utlagda till egentliga tomter, hvilka således enligt förut meddelade bestämmelser skulle lösas. Då nu emellertid Kungl. Maj:ts befallningshafvande anser dessa tomter behöfliga för allmänna ändamål, synes mig ej heller någon betänklighet behöfva möta att upplåta jämväl sistnämnda områden utan ersättning.

I detta sammanhang vill jag äfven nämna, att samhället numera synes hafva nått den utveckling, att det bör medgifvas Kungl. Maj:ts befallningshafvande att, om och i den mån Kungl. Maj:ts befallningshafvande finner lämpligt, på municipalstyrelsen öfverlåta befogenheten att upplåta tomter till enskilda.

På grund af hvad jag sålunda anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

medgifva, att dels vissa, i en af ingenjören Allan Lenander den 21 februari 1910 upprättad beskrifning förtecknade områden, med undantag af kvarteret nr 21, och dels en mellan Luossavara-Kirunavara aktiebolags område och statens järnvägars område löpande brandgata om 16,110 kvadratmeter, allt i Kiruna municipalsamhälle, må till samhället upplåtas med äganderätt utan lösen, dock utan rätt för samhället att af nuvarande eller blifvande tomtägare uttaga ersättning för sålunda upplåten mark.

Hvad departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, bifalla samt förordnade, att proposition i ärendet af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle aflåtas till Riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Adelgren.